

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ» ДЛЯ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

*Важенина І. Л.
Полтава, Україна*

Проблеми конфліктної взаємодії в суспільстві залишаються актуальними протягом всього існування цивілізації. Вони посилюються в критичні моменти історії – часи воєн, революцій і криз, повстань і потрясінь, боротьби за владу чи власність, через тоталітарний терор, через нестримне бажання одних панувати над іншими, через злочини та інші форми насильства. Отже, ХХІ століття ставить перед людством незворотну дилему: або оволодіти наукою та мистецтвом вирішення та запобігання конфліктам, або втратити перспективу існування людини на Землі.

Для майбутніх керівників підприємств і організацій різних галузей вивчення конфліктології є особливо необхідним, адже ця наука надає теоретичне обґрунтування механізмів і практичні рекомендації щодо гармонізації стосунків з підлеглими та партнерами, врівноваження свого внутрішнього стану, запобігання і розв'язання різноманітних конфліктів тощо. Виняткової важливості набуває вироблення в майбутніх управлінців умінь психологічного захисту своєї особистості й саморегуляції власної професійної діяльності, оволодіння техніками аналізу і подолання конфліктів [1].

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи конфліктології» є усвідомлення студентами переваг та ризиків конфлікту як способу вирішення суперечностей, опанування техніками управління конфліктами відповідно до сучасних підходів щодо конструктивної і деструктивної взаємодії в управлінській діяльності. Дисципліна спрямована на формування системи знань про природу конфліктів, набуття практичних навичок у їх розв'язанні, вироблення вмінь прогнозувати і контролювати конфліктну ситуацію, позитивно сприймати конфлікт і прагматичне його використовувати.

«Основи конфліктології» як нормативна навчальна дисципліна має тісний зв'язок з дисциплінами професійного спрямування, а саме: «Кадровий менеджмент», «Самоменеджмент».

Засобами для досягнення мети курсу є лекційний виклад основних теоретичних питань навчальної програми, самостійна робота студента, що перевіряється у співпраці з викладачем на індивідуальних заняттях, а також практичних заняттях, де студент набуває навичок застосування теорій в майбутній професійній діяльності.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи конфліктології» складається з трьох розділів. Перший розділ спрямований на висвітлення історико-теоретичних аспектів конфліктології: роль, мета та завдання конфліктології в системі наукових знань; об'єкт, предмет і методи дослідження науки; передумови формування конфліктологічних ідей; проблема насильства

в релігійних вченнях; відображення конфліктів у мистецтві і засобах масової інформації; дослідження конфлікту у військовій науці, мистецтвознавстві, історичних науках, педагогіці, політології та правознавстві; дослідження конфліктів у психології; соціологія конфлікту і його філософський аналіз; роль конфліктології в розвитку українського суспільства; сутність конфлікту, об'єкт і предмет конфліктології; основні цілі і завдання конфліктології; системний підхід до вивчення конфліктів; етапи аналізу конфліктів; програма конфліктологічного дослідження.

Другий розділ характеризує структуру, функції та динаміку конфлікту: об'єктивні складові конфлікту; психологічні складові конфлікту; особливості сприйняття конфліктної ситуації; межі та масштаб конфлікту; класифікація конфліктів; рушійні сили конфлікту; причини конфліктів; мотивація конфліктантів; двоїстий характер функцій конфлікту; вплив конфліктів на основних учасників; вплив конфліктів на соціальне оточення; конструктивні функції конфліктів щодо соціуму; негативний вплив конфлікту; основні періоди і етапи в розвитку конфлікту; ескалація конфлікту; динаміка різних видів конфліктів; теорії механізмів виникнення конфліктів; трансактний аналіз конфлікту.

Третій розділ описує рівні прояву і типологію конфліктів: особливості прогнозування і профілактики конфліктів; об'єктивні та організаційно-управлінські умови попередження конфліктів; логіка, стратегія і способи розв'язання конфліктів; профілактика конфліктів: сутність, підходи і напрямки; профілактика конфліктів за стратегією управління персоналом; управління компетенцією співробітників як напрямок профілактики конфліктів; управління поведінкою особистості з метою попередження конфліктів; розробка правових та інших нормативних процедур розв'язання типових передконфліктних ситуацій; соціально-психологічний клімат; основні баланси, свідоме чи неусвідомлення яких може привести до конфліктів.

Дистанційна освіта передбачає формування у студентів стійких навичок самостійної роботи, щодо оволодіння теоретичним і практичним матеріалом даного курсу, індивідуальної роботи з правовими актами, першоджерелами, а часто й матеріалами засобів масової інформації і публіцистики.

Контрольним підсумком опанування студентами змістового модуля є виконання ними тестового контролю, за результатами якого можна судити про готовність студентів самостійно аналізувати і вирішувати конкретні конфліктні ситуації. Це навіть допоможе студентам з'ясувати свої особистісні якості, визначить їх рівень комунікабельності, вміння формувати, висловлювати, а іноді й відстоювати власну точку зору з тих чи інших проблемних питань.

Очікувані результати навчання з дисципліни передбачають, що студенти зможуть: оволодіти основами філософських, історичних, соціологічних, психологічних, педагогічних знань про конфлікти та їхню роль у житті суспільства і людини; сформувати уявлення про актуальні конфліктологічні теорії; усвідомлювати сутність конструктивного і деструктивного шляху розвитку конфлікту та добирати адекватні шляхи управління конфліктною діяльністю; виокремлювати специфічні ознаки конфліктів відповідно до складу учасників (внутрішньо особистісні, міжособистісні, між особистістю та

групою, міжгрупові) та володіти прийомами їхнього регулювання; орієнтуватися в стратегіях поведінки в конфлікті, визначати їхню ситуаційну доцільність; сформувані навички науково обґрунтованого аналізу конфлікту та управління його розвитком і завершенням; виробити обґрунтовані уявлення про себе як суб'єкта конфліктної взаємодії, освоїти навички психоемоційної саморегуляції в конфлікті; урахувувати індивідуальність учасників конфлікту з особистісних та адміністративних позицій. Отримані знання, вміння та практичні навички дозволять студентам самостійно і на досить високому рівні вирішувати питання попередження виникнення різних конфліктів, виявляти та усувати причини недостатньої результативності управління та ефективності роботи організації в цілому.

Список використаних джерел:

1. Дуткевич Т. Конфліктологія з основами психології управління: навч. посіб. перевид. Київ: Центр учб. л-ри, 2016. 455 с.

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ВЧИТЕЛЯ – СТРИЖЕНЬ ВЗАЄМИН МІЖ СУБ'ЄКТАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Варакіна Т. П., Пивовар Н. М., Решта Т. М.
Полтава, Україна*

На сьогодні освітня, виховна система України зазнає надскладного процесу модернізації. Наші прагнення пристосовуватися до європейських тенденцій у розвитку освіти часто вінчаються успіхом, хоча бувають і невдачі. Та загалом нинішній розвиток вітчизняної педагогіки – як теоретичної, так і практичної – вибудовує сприятливі умови для діяльності педагогів, і це спонукає їх до особистісного самовдосконалення, адже і шкільному вчителю, і викладачеві коледжу необхідно відповідати новим вимогам, але на кшталт кращих давньоєвропейських. Недарма у розробці «Педагогічної конституції Європи» серед ряду світових лідерів педагогіки брав участь і український професор В. П. Андрущенко [1], а оригінали такого цікавого нам документу як «Педагогічна Конституція Європи» [5], що прийнята у травні 2013 р. у Франкфурті-на-Майні (ФРН) членами Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи, зберігаються у металевих капсулах у Національному педагогічному університеті ім. М. П. Драгоманова (Україна) та Університеті Й. В. фон Гьоте (ФРН) [6].

«Педагогічна Конституція Європи» у Розділі 6 «Основні компетенції європейського вчителя» Статтею 6.1. засвідчує: «Головним завданням підготовки європейського вчителя є формування здатності до практичної навчально-виховної діяльності як динамічного поєднання етичних цінностей і когнітивних, метакогнітивних, міжособистісних і практичних вмінь та навичок, знань та розуміння», а статтею 6.2. зазначає: «Основними компетентностями, якими має володіти вчитель ХХІ століття є: 1) комунікативна компетентність